

Történelmi lecke eunuchoknak

Dr. Noha hétköznapijai

Eörsi István

tárcanovellái hetente
jelennek meg
mellékletünkben

Dr. Noha Történelmi lecke eunuchoknak címmel készített egy ötven darabból álló karikatúrasorozatot Magyarország történelméről. Az első rajz azt ábrázolja, hogy a kereszténységet hazánkban meghonosító szent király miként négyeli fel a krisztusi szeretet jegyében a nagybácsikáját. A nép kedvencei címen két enteriőr látható: az egyiken Ferenc József és Kossuth Lajos mosolyog egymásra egy vasárnapi ebédjét elköltő polgári család feje felett, a másikon Kádár János és Nagy Imre teszi ugyanazt, felismerhetően ugyanaz a család is, csak éppen a családapá, aki Kádár Jánosra mereszti rajongó szemét, csikos rabruhát visel. Az egyik képsorozat azt mutatja be, miként lett államfőnk tengernagy abban a történelmi pillanatban, amikor az ország elvesztette tengerét. A mi köztársá-

ságunk légkörét pedig a koronakultusz ábrázolása érzékelteti. E sorozat utolsó képén egyik obskúrus politikusunk, aki a korona égíse alatt folyton-folyvást helyre akarja állítani Nagy-Magyarországot, páncélban párbajozik dr. Nohával, és ágyékát a Szent Korona védi.

A rajzsorozat egy Tetűhinta című amatőr vicclapban jelent meg, ahol dr. Noha más karikatúrákat is közölt már. Bár ezt a kiadványt alig vásárolja valaki, ezúttal mégis kitört a botrány. Lapok garmadája közölte leleplezés céljából a sorozat legprovokatívabb darabjait, persze anélkül, hogy honoráriumot fizettek volna a művészeknek, akit általában bisexualitással, kábítószer-csempészzel és hazaárulással vádoltak. Dr. Noha azt remélte, hogy műve pezsdítő visszhangjából új ihletet meríthet.

Amikor már csillapulóban volt a vihar, dr. Nohának kézírásos levelezőlapot hozott a postás. Szövegét nagyfokú tömörség jellemezte: „Eddig azt hittem, gerinctelen szarjankó vagy. Belátom, tévedtem. Te gerinces szarjankó vagy.” Ennyi. Se név, se dátum, se lakcím. Dr. Noha rögtön érezte, hogy ez jelentékeny esemény. „A nép szól hozzám” – gondolta. A névtelen levél, a névtelen telefon és a névtelen feljelentés kollektív műfaj, mely leginkább a népdalhoz vagy a népmeséhez hasonlít: a személyt eltakarja közlendője, és valami átfogó közösségi indulat sejlik fel a többnyire sértő szavak mögül. Szinte hallható a csöndben a tömegek lihegése. Ebből meríti erejét ez a műfaj. A levél aláírva egy mérges ember magánvéleménye volna, tökéletesen érdektelen.”

Dr. Noha még egyszer elolvasta a szöveget, és ekkor észrevett benne egy elmentmondást. Első olvasásra úgy tetszhet, hogy a levél írójának javult a véleménye róla, hiszen a gerinctelenség rosszabb jellemvonás a gerincességénél. Igen ám, csak hogy ha egy szarjankó gerinctelen, akkor esetleg szarjankósága mellett sem tart ki, így aztán akaratlanul még elismerésre méltó tettekre is ragadtathatja magát. Viszont ha a szarjankó gerinces, akkor tűzön-vízen át, még érdekei ellenére is hű marad szarjankóságához. Dr. Noha, aki fiatal korában szívesen bolyongott a dialektika útvesztőjében, elmosolyodott erre a gondolatra. Aztán újból a levelezőlapra pillantott, és elkedvetlenedett. „Nem mindegy? – gondolta. – Mindenképp rémes. Nem amit ír. De a fenébe is, hogy mer tegezni engem?”